

Посібник з
**БЕЗПЕЧНОГО
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ**

Торгівля людьми

ЩО ТАКЕ ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ?

Торгівля людьми - це вербування, контроль та використання інших людей заради отримання вигоди від їх експлуатації. Це сучасне рабство, яке впливає на життя мільйонів чоловіків, жінок та дітей по всьому світу. Ця проблема не оминула і Україну. За приблизними оцінками середній дохід трафікерів перевищує 150 млрд. дол. США на рік.¹

ЩО ТАКЕ СЕКСУАЛЬНА ЕКСПЛУАТАЦІЯ?

Дорослих та дітей внаслідок обману, примусу, погроз чи інших засобів маніпуляції втягують до проституції, зйомок в порнографічних фільмах, "ескорт послуг", тощо.

ЩО ТАКЕ ТРУДОВА ЕКСПЛУАТАЦІЯ?

Трудова експлуатація включає в себе найм, перевезення, передачу, приховування або одержання осіб шляхом погрози або застосування сили чи інших форм примусу, шахрайства, обману заради втягнення людини до експлуатації.

ДЕ МОЖНА ЗІШТОВХНУТИСЬ З ПРОБЛЕМОЮ ТРУДОВОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ?

Галузями підвищеного ризику є: будівництво, сільське господарство, фермерство, готельна індустрія², робота в складських приміщеннях, тощо.³

ХТО ЗНАХОДИТЬСЯ В ГРУПІ РИЗИКУ?

Будь-хто може потрапити до небезпечної ситуації торгівлі людьми. Але в той же час, певні групи людей є більш вразливими до експлуатації через їх фінансовий стан чи інші фактори впливу. До таких груп належать:

- Молодь, в пошуках сезонної роботи.
- Люди зі схильністю до залежностей.
- Діти-сироти.
- Чоловіки, які не можуть знайти роботу з гідною заробітною платою в Україні і згодні ризикнути неофіційно працювати за кордоном.
- Внутрішньо переміщені особи.
- Люди з обмеженими фізичними та інтелектуальними можливостями.
- Люди без постійного місця роботи, а відповідно, і постійного заробітку.
- Діти.

¹International Labour Organization, *Profits and Poverty: The Economics of Forced Labour* (Geneva, 2014) https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf

²Global Slavery Index. (2020). *Global Slavery Index Highlights*. Retrieved from <https://www.globalslaveryindex.org/2018/findings/highlights/>

³U.S. Department of State. (2015). *Trafficking in Persons Report July 2015*. Retrieved from <http://www.state.gov/documents/organization/243557.pdf>

Ознайомтесь з ознаками

НАСТУПНІ ОЗНАКИ ДОПОМОЖУТЬ ВАМ ВПІЗНАТИ СИТУАЦІЮ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

СКЛАДАЄТЬСЯ ВРАЖЕННЯ, ЩО ЛЮДИНУ КОНТРОЛЮЮТЬ

- ▶ Завжди в супроводі контролюючої особи.
- Не говорить від власного імені.
- Не приймає самостійних рішень.
- Відсутня свобода пересування, людину привозять та забирають з роботи.
- Живе та працює в одному місці.
- Спілкування з сім'єю та друзями обмежене/заборонене.
- Людина виглядає злякано, занадто покійно, може уникати контакту очима.
- Немає доступу до грошей.

НЕСПРАВЕДЛИВІ УМОВИ РОБОТИ

- ▶ Заробітна плата не виплачується.
- Роботодавець забрав та утримує паспорт, квитки та інші документи робітника.
- Часто людині нав'язують неіснуючий борг, який вона має відробити.
- Понаднормова робота без перерв.
- Немає можливості залишити робоче місце.
- Небезпечні умови праці.
- Обмежений або відсутній доступ до медичного обслуговування (в т.ч. після нещасного випадку на виробництві).
- Умови працевлаштування відрізняються від обіцяних.
- Погрози завдати фізичної шкоди, психологічний тиск.
- Робота здійснюється під пильним наглядом.

НЕЗНАННЯ МОВИ

- ▶ Людина нещодавно прибула в країну.
- Не розмовляє і не читає мовою країни, куди приїхала (людину можуть змусити підписати контракт, який вона не змогла навіть прочитати).

▶ МАЄ ОЗНАКИ ФІЗИЧНОГО НАСИЛЬСТВА, ТРАВМИ

- Має порізи, шрами, синці (часто постраждалого б'ють в місцях, де важко помітити синці).
- Виглядає, ніби недоїдає, мало спить, має ознаки зневоднення.
- Погані умови проживання.
- Постраждалого можуть змусити порушити законодавство, щоб потім використовувати це як засіб маніпуляції і контролю.
- Ознаки відсутності належної особистої гігієни, брудний одяг (немає можливості випрати одяг чи прийняти душ).
- Виявляє занепокоєння, здається відстороненим, має складнощі з концентрацією уваги.

▶ ВВЕДЕННЯ В ХІМІЧНУ ЗАЛЕЖНІСТЬ

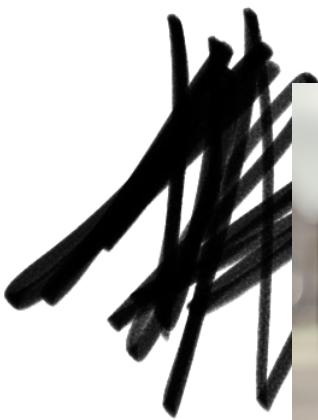
- Є ознаки алкогольної чи наркотичної залежності (постраждалих часом силою та обманом змушують приймати наркотичні засоби, щоб використати це, як засіб контролю).

▶ ВІДСУТНІСТЬ ДОВІРИ

- Виглядає недовірливим та підозрілим (постраждалі можуть не довіряти нікому, хто б запропонував їм допомогу).

▶ ВІДСТУНІ ОСОБИСТІ РЕЧІ

- Дуже мало або і взагалі немає особистих речей.
- Одяг не відповідає сезону.

Поради з безпечного працевлаштування за кордоном

ЩО МОЖЕ СВІДЧИТИ ПРО ТЕ, ЩО ВАША РОБОТА Є НЕБЕЗПЕЧНОЮ?

- Вам запропонували роботу, але чітко не розказують про умови, в яких Вам доведеться працювати.
- У Вас забрали Ваші документи.
- Роботодавець заплатив за Ваш переїзд та поселення.
- Роботу Вам запропонувала людина, яку Ви погано/не так давно знаєте.
- Вас змушують жити та працювати в одному й тому ж місці.
- Вас змушують до роботи, на яку Ви не погоджувались.
- Вам не дозволяють спілкуватись з сім'єю та друзями.
- З Вами поводяться агресивно, як на словах, так і застосовуючи фізичну силу.
- У Вас немає перерв протягом робочого дня.
- У Вас немає свободи пересування.
- Ви не отримуєте заробітної плати за свою роботу.
- Ваше робоче місце відрізняється від обіцяного.

ПОРАДИ З БЕЗПЕЧНОГО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЗА КОРДОНОМ:

- 01 Дізнайтеся про розмір мінімальної заробітної плати в країні, де Ви плануєте працювати:** Не довіряйте усім пропозиціям високої заробітної плати, якщо Ви знайшли тимчасову роботу, де не потрібні знання чи вміння. Перевірте середній рівень заробітної плати за спеціальністю, яку Ви обрали, в країні, куди Ви вирушаєте. Якщо Вам пропонують значно більше, ймовірно, Вас можуть обманути.
- 02 Переконайтеся в наявності надійного контракту:** Навіть, якщо Ви працевлаштовуєтесь за порадою друга, переконайтеся, що Ви будете працювати офіційно з підписанням робочого контракту. Роботодавець за кордоном та/або агенція з працевлаштування зобов'язані надати Вам контракт, викладений зрозумілою для Вас мовою. Навіть, якщо Вам дали для підписання двомовний контракт, ми радимо не підписувати його відразу, спочатку показати його незалежному перекладачу, щоб переконались в правильності перекладу. Переконайтеся, що агенція-посередник має відповідну ліцензію на працевлаштування у країні, яку Ви обрали, і за спеціальністю, за якою Ви плануєте працювати (перелік ліцензованих агенцій Ви можете знайти на сайті Міністерства соціальної політики). Не підписуйте контракт, якщо він містить розмиті формулювання. Наприклад, якщо у розділі обов'язки робітника є рядок "та надавати інші послуги" або "тощо" без опису цих обов'язків.

03 Переконайтесь, що Ви знаєте деталі Вашої поїздки та місце Вашого проживання: Перед поїздкою переконайтесь, що Ви точно знаєте адресу місця, де Ви зупинитесь. Запишіть контактні телефони та адресу посольства України, поліції, громадських організацій в країні, куди Ви вирушаєте. Крім того, важливо знати час та місце прибуття, бути на зв'язку з рідним та відразу повідомляти їм, якщо плани змінюються. Вивчіть всю інформацію про місце Вашого працевлаштування заздалегідь. Залиште відповідну інформацію Вашим рідним.

04 Контролюйте Ваші документи: За кордоном нікому не передавайте Ваші документи, за жодних умов. Зробіть декілька копій Ваших документів та зберігайте їх в різних місцях. Якщо роботодавець просить Вас віддати йому Ваш папорт/ID-картку, Ви завжди можете надати йому копію. Не забувайте про робочу візу. Лише вона дає Вам право працювати за кордоном офіційно, навіть, якщо Ви шукаєте тимчасову роботу. Переконайтесь, що Ваш потенційний роботодавець має право працевлаштовувати іноземних громадян.

05 Подбайте про свою безпеку заздалегідь: Підтримуйте зв'язок з рідними та друзями, а також повідомляйте їм про зміну місця Вашого проживання/роботи.

- Залишіть рідним свою свіжу чітку фотографію.
- Придумайте зі своїми рідними кодову фразу, яка допоможе їм зрозуміти, що Ви опинились в небезпечній ситуації.
- Якщо у Вас є сумніви щодо Вашого потенційного роботодавця, проконсультуйтеся з юристом, якому Ви довіряєте.
- Ознайомтесь з правами, які у Вас будуть, як у робітника, в країні, куди Ви прямуєте.
- Попіклуйтесь про те, щоб у Вас були кошти, якими можна скористатись у випадку надзвичайної ситуації.
- Вивчіть хоча б декілька простих словосполучень мовою країни, де Ви плануєте працювати ("допоможіть мені, будь ласка", "де знаходиться відділок поліції?")
- Запам'ятайте декілька номерів телефонів, які можуть стати Вам в нагоді (посольства України, поліції, тощо).
- Якщо Ви користуєтесь послугами агенції з працевлаштування, переконайтесь, що вона має ліцензію та дозволи працевлаштовувати саме в тій країні, в яку Ви прямуєте, та за спеціальністю, яку Ви обрали.

06 Зверніться за допомогою: Якщо Ви чи Ваш знайомий потрапили в подібну ситуацію, ми хочемо допомогти Вам. Подібна експлуатація є нелегальною.

ЯКЩО ВИ ПІДОЗРЮЄТЕ СИТУАЦІЮ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ, ПОВІДОМТЕ ПРО ЦЕ:

Якщо питання термінове:
102 Національна поліція України

Якщо Вам потрібна додаткова консультація:
044-338-338-1 Громадська спілка "А21 Україна"

Більше корисних ресурсів Ви можете знайти за посиланням:

[A21.ORG/EDUCATION-RESOURCES](https://a21.org/education-resources)